

ਲਲਿਤ ਬੱਤਰਾ ਜੇ.

ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2021 ਦਾ CRM-M ਨੰਬਰ 19624

ਦਸੰਬਰ 20, 2021

ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ, 1973—Ss.311 ਅਤੇ 482—ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1880—Ss.302 ਅਤੇ 427—ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ— ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ- ਅਦਾਲਤ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਹਾਨ ਹੋਣਾ-ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ- ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾ ਕਰਨਾ- ਸੈਕਸ਼ਨ 311-ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ-ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ , ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਮੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ। ਕਹਾਵਤ 'ਗਲਤੀ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖ ਹੈ' ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੀਆਂ ਜਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਭਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਪਾੜਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ, "ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਦ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਸੈੱਲ ਇਸਦੇ ਅਫਸਰ-ਇੰਚਾਰਜ ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ" (1999) SCC (Cri) 1062 ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 7)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 311 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ

ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਗਲਤੀਆਂ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣਪੁਣੇ ਕਾਰਨ ਉਚਿਤ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਉਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਖਿਰਕਾਰ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 8)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ, ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਯਾਦ ਕਰੇ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਸਬੂਤ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

(ਪੈਰਾ 9)

ਪ੍ਰੀਤਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ.

ਮੋਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਐਡੀ. ਏ.ਜੀ.,

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1-ਰਾਜ ਲਈ ਪੰਜਾਬ।

ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਹਿਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ

ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.2/ਦੋਸ਼ੀ-ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਸੁੱਖਾ ਲਈ।

ਲਲਿਤ ਬਤਰਾ, ਜੇ. (ਮੌਖਿਕ)

(1) ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ." ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ- ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 07.04.2021 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਅੰਕੜਾ P/10) ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਸੰਗਰੂਰ ਦੁਆਰਾ 2017 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 101 ਵਿੱਚ 'ਰਾਜ ਬਨਾਮ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਸੁੱਖਾ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ. 97 ਮਿਤੀ 30.07.2017 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 427 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ., ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲਹਿਰਾ, ਜਿਲਾ ਸੰਗਰੂਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦਰਖਾਸਤ ਮਿਤੀ 25.03.2021 (ਅਨੁਸ਼ਕਾ P/9) ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਰਜ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. (ਅਨੇਕਚਰ P/9) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ

(*Lalit Batra - I*)
ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ FIR ਨੰ.97 ਮਿਤੀ 30.07.2017, ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਕੋਲ ਹੈ

13.12.2019/27.04.2021 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਪੁੱਤਰ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ ਵਾਸੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-15 ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ-ਅਰਜਦੀਪ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਰਜਦੀਪ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਦਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ। ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਜਦੀਪ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ- ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦੌਰਾਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ-15 ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ. ਪੀ-15/ਏ) ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜਦੀਪ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਰਜਦੀਪ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਕੜੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਰਜਦੀਪ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਅਲੀਸ਼ੋਰ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼, ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(3) ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1-ਰਾਜ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 26.07.2021 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1-ਰਾਜ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਮੈਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

(6) ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ

ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਤਤਕਾਲ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਸਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗਵਾਹ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਨੇ ਉਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।

ਬੈਰ, ਉਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਦਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰਕ ਬਿਆਨ ਮਿਤੀ 31.07.2017 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਇਨਵੈਸਟਿਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਮਿਤੀ 06.09.2017 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਟੀਮ (ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.), ਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸਮੇਂ ਗਵਾਹ-ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ (ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ)) ਇਸਤਗਾਸਾ ਗਵਾਹ (ਪੀਡਬਲਯੂ-15) ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ, ਉਸਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਨ ਸਮੇਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਲੀਅਨ ਰਾਈਡਰ ਵਜੋਂ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ 06.09.2017 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ (ਅਰਸ਼ਦੀਪ) ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਗਵਾਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(7) ਇਹ ਨਿਪਟਿਆ ਹੋਇਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਮੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ। ਕਹਾਵਤ 'ਗਲਤੀ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖ ਹੈ' ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੀਆਂ ਜਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਭਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਪਾੜਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਇੰਚਾਰਜ ਦਿੱਲੀ ਰਾਹੀਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਰਾਜੇਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਸੈੱਲ 'ਤੇ

ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।¹

(8) ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 311 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਉਚਿਤ ਹੈ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਉਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਖਿਰਕਾਰ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਨਾ ਜਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜਨੇਸ਼ਵਰ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(9) ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ, ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। -ਜਾਂਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬੁਲਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

(10) ਹਨੂੰਮਾਨ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ³ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਸਤੂ ਰੱਖੀ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਮਤੀ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸਿਓਂ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਛੱਡਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਤਲਬ

1(1999) SCC (Cri) 1062.

22007 (2) RCR (Cri) 628 (P&H),

32008 (4) ਆਰਸੀਆਰ (ਅਪਰਾਧਿਕ) 823

ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਬੂਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਇੱਕ ਆਮ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮੀਕਰਨ ਜੋ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪੜਾਅ"। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਧਾਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਆਇਕ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "

(11) ਗੋਦਰੇਜ ਪੈਸੀਫਿਕ ਟੈਕ ' ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੰਪਿਊਟਰ ਜਾਇੰਟ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ⁴

(12) ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ⁵ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ , ਧਾਰਾ 311 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 311 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ:-

"23. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 311 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ:

(a) ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਕੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

(b) ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਆਪਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਣਾ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਢੁੱਕਵੀਂ, ਅਢੁੱਕਵੀਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(c) ਜੇ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦਾ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ

(Lalit Batra, J.)

ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਵੇ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰੇ।

(d) ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ

ਕੇਸ ਦਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ।

(e) ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗਰਭਪਾਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਆਂ ਦਾ।

(f) ਵਿਆਪਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ।

(g) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਣਾ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

(h) ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਸੱਚਾਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(i) ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਵੇਗੀ।

(j) ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਉਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(k) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਰਕ ਦੀ ਇਸ ਸਮਾਨਤਾ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ

ਅਨੁਚਿਤ ਜਾਂ ਮਨਘੜਤ ਵਰਤੋਂ, ਅਣਚਾਹੇ ਨਤੀਜੇ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(l) ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਭੇਸ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ

ਪਾਰਟੀ.

(m) ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

(n) ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ, ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਟੀਚਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਉਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਹੀ।"

(13) ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਮੁੜ-ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਕੋਈ' ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਫਿਕਸ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ. ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਸਿਰਫ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਾਰਾ 311 ਕਰੋੜ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ, ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।⁶

(14) ਮੈਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਪੀਡਬਲਯੂ-15 ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਅਰਥਾਤਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਦੇ ਮਿਤੀ 13.12.2019 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P/8) ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਹ (ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ) ਉਸਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ- ਅਰਸ਼ਦੀਪ (ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ) ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਪੀ.ਬੀ.-10-ਈ.ਕਿਊ.-7110 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ-ਹਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਕੂਟਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਪੀਬੀ -31 ਡੀ-5471 ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (SIT) ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਤੀਜਾ ਬਿਆਨ 06.09.2017

(ਐਕਸ.ਪੀ.-15/A) ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਸ਼ਦੀਪ (ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ) ਸੀ। ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਉਕਤ ਤੱਥ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ।

ਕੇਸ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਵਚਨਬੱਧ।

(15) ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਚਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਅਲੀਸ਼ੋਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੇਧ ਹੈ। , ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਤੀ 07.04.2021 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P/10) ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੁਕਮ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(16) ਉਪਰੋਕਤ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕੜੀ ਵਜੋਂ, ਤਤਕਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 311 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ 07.04.2021 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P/10) ਮਿਤੀ 07.04.2021 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਧਾਰਾ 311 Cr.PC ਮਿਤੀ 25.03.2021 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P/9) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ, ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਅਲੀਸ਼ੋਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਮੁੜ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਐਫਆਈਆਰ ਸਾਲ 2017 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2-ਮੁਲਜ਼ਮ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਮਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ। ਕਹੇ ਗਏ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ।

ਸ਼ੁਬਰਿਤ ਕੌਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ